

**Inštitut Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje**

**FIRIS IMPERL d.o.o. – razvojni inženiring socialnega varstva**

**Konzorcij-17 – pogodbeno združenje za vzpostavitev lokalne integrirane dolgotrajne oskrbe**

Ljubljana, 1.10.2020

**Ministrstvo za zdravje**

**Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti**

**Zadeva:** Predlog zakona o dolgotrajni oskrbi v Sloveniji; mnenje in pripombe

Inštitut Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje kot znanstvena, razvoja in izobraževalna ustanova, FIRIS IMPERL d.o.o. – razvojni inženiring socialnega varstva, ki skoraj tri desetletja dela na razvoju sistema dolgotrajne oskrbe in KONZORCIJ 17 – združenje okrog 30 občin za vzpostavitev sodobne lokalne integrirane dolgotrajne oskrbe podpiramo prizadevanje Ministrstva za zdravje RS in Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, da dobi tudi Slovenija sodoben zakon o dolgotrajni oskrbi, ki bo reguliral delovanje in razvoj tega vitalnega družbenega področja.

Predlog, ki je v javni razpravi podpiramo. Menimo, da prinaša kakovostne nove rešitve, med njimi nekatere pomembne izpostavljamo in posebej pozdravljamo.

- 1. Integrirana in finančno vzdržna nacionalna blagajna** za dolgotrajno oskrbo s primerljivim deležem BDP za ta namen, kakor ga imajo evropske države, ki so sodobni zakon dolgotrajne oskrbe sprejemale pred dvema desetletjema. Odločitev za nov prispevek za zavarovanje je zahtevna, toda zadostna sredstva za to potrebo so nujna. Zavarovalniški sistem s proračunsko varovalko je dobra rešitev, ki se v Evropi potrjuje kot dobra praksa, zato bi bil pri ustvarjanju te blagajne vsak korak nazaj usoden.
- 2. Odpiranje vrat lokalnim skupnostim za samoorganizacijo celotne sodobne integrirane dolgotrajne oskrbe**, pri kateri je institucionalna nastanitev nujno jedro. Pri tem bo treba v Zakonu dopolniti nekatere nedorečenosti, da bo dejansko vsem občinam enakopravno omogočeno razvijanje lokalne mreže integrirane dolgotrajne oskrbe za svoje občane.
- 3. Osebna izbira upravičenca med pravicami iz tega zavarovanja** (med oskrbo na domu, denarnim prejemkom, zaposlitvijo oskrbovanca družinskega člana v 4. in 5. kategoriji oskrbe ter institucionalno oskrbo).
- 4. Usmeritev razvoja v sinergično integracijo formalne in neformalne oskrbe** je nujna že ob dejstvu, da 75 % oskrbovancev oskrbujejo neformalni družinski oskrbovalci. Usposabljanje in razbremenilna pomoč neformalnim oskrbovalcem se kaže tudi kot najobetavnejši način za

reševanje problema kadrovske vzdržnosti v dolgotrajni oskrbi. Da bo pri tem zakon učinkovit, je potrebno Predlog dopolniti z nekaj rešitvami (lokalni organizator neformalne oskrbe, vključitev oskrbovalnega prostovoljstva po zgledu Nemčije ...).

Predloge in dopolnitve na navedenih in nekaterih drugih mestih zakona prilagamo. Glavne se nanašajo na večjo prepoznavnost in pomen lokalne skupnosti pri oblikovanju politike in izvedbe storitev integrirane dolgotrajne oskrbe v lokalni skupnosti. Pri tem pozdravljamo vzpostavljanje dejavnosti DO tipa A, v luči katerega bo lokalna skupnost lažje krmilila razvoj dolgotrajne oskrbe na svojem področju. V tem smislu predlagamo tudi nekaj novih členov oz. odstavkov obstoječih členov, ki govorijo o koordinaciji oskrbovalcev družinskih članov, neformalnih oskrbovalcev in prostovoljcev. Pomembna pripomba pa se nanaša na vzpostavitev infrastrukture pri izvajalcu dejavnosti tipa A oz. ustanovitev javnih zavodov.

V 63. členu govori Predlog zakona o ustanoviteljskih pravicah in obveznostih, pri katerih pa je nejasno, ali je med temi obveznostmi tudi financiranje investicije izgradnje doma. Če to ni mišljeno, pomeni, da v večjih občinah (kjer so izvajalci DO tipa B), le-te financira država, v manjših občinah, kjer bo interes po izvajalcih DO tipa A, pa občina. Že doslej imamo nesistemske in neustavne rešitve, da se investicija pri izgradnji državnega doma pokrije iz javnih sredstev državnega proračuna, koncesionar pa za financiranje investicije za izgradnjo doma obremeni ceno storitev, kar posledično pomeni, da stroške investicije plača stanovalec oz. uporabnik.

Predlagana rešitev v Predlogu pomeni enako napako. Zato predlagamo nov (4) odstavek, kjer bi bilo izrečno opredeljeno, da ne glede na to, da ima ustanoviteljske pravice in obveznosti za izvajanje DO tipa A občina oz. občinski svet, se investicija za izgradnjo doma financira iz proračuna RS. S tem so izenačene pravice oz. obremenitve koristnikov DO ne glede na velikost občine oz. tipa izvajalca DO.

Če ne bo prišlo do spremembe tega člena, potem bodo manjše občine spet ostale brez možnosti in bodo v neenakopravnem položaju v primerjavi z večjimi občinami. Starejši oz. uporabniki institucionalne oblike dolgotrajne oskrbe pa bodo na slabšem, saj bodo morali prostor v institucijah iskati daleč od doma, kar pa ni skladno z osnovnimi sodobnimi načeli, da morajo biti progami dolgotrajne oskrbe organizirani v domačem okolju.

Podpisani želimo prispevati svoj delež strokovnega znanja o tem področju, da bi bil ta zakon čim prej sprejet v obliki, ki bo omogočala razvoj Slovenije na tem področju. Pripravljeni smo vam osebno pojasniti naše predloge. Tudi v javnosti nastopamo s svojo konstruktivno podporo vašemu prizadevanju za ta zakon.

Lep pozdrav

prof. dr. Jože Ramovš, predstojnik Inštituta Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje

Franc Imperl, FIRIS IMPERL d.o.o. – razvojni inženiring socialnega varstva

Aco Šuštar, predsednik Konzorcija 17